

Regeringens proposition

1992/93:38

om ändring i produktansvarslagen (1992:18) m.m.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 24 september 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Gun Hellsvik

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny paragraf i produktansvarslagen (1992:18) som innebär att skadeståndet skall jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan. En motsvarande bestämmelse föreslås bli införd i lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

I produktansvarslagen finns det en bestämmelse om att den som importerar en produkt till Sverige är skadeståndsskyldig om produkten orsakar en skada. Som en följd av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) föreslås att den bestämmelsen skall ändras så att skadeståndsskyldigheten åvilar dels den som har importerat produkten till EES, dels den som har importerat produkten från en EFTA-stat till EG eller från EG till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat. Ansvar vid import mellan länder inom EES skall dock inte gälla i vissa fall, om en dom till förmån för den skadelidande mot den som har tillverkat produkten eller mot den som har importerat den till EES är verkställbar enligt Luganokonventionen.

De nya reglerna om jämkning på grund av den skadelidandes medvållande föreslås träda i kraft den 1 januari 1993, medan lagändringen i fråga om importörsansvaret föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

1 Förslag till
Lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

Härigenom föreskrivs i fråga om produktansvarslagen (1992:18)
dels att nuvarande 10 och 11 §§ skall betecknas 11 respektive 12 §,
dels att 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före nuvarande 10 § skall sättas närmast
före nya 11 §,
dels att rubriken närmast före nuvarande 11 § skall sättas närmast
före nya 12 §,
dels att det skall införas en ny paragraf, 10 §, och närmast före
denna paragraf en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

1. den som har tillverkat, frambringat eller insamlat den skadegörande produkten,
2. den som har importerat produkten för att sätta den i omlopp här i landet, och

3. den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn eller varumärke eller något

Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

1. den som har tillverkat, frambringat eller insamlat den skadegörande produkten,
2. den som har importerat produkten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för att sätta den i omlopp där,
3. den som för att sätta produkten i omlopp har importerat den från en stat som ingår i Europeiska frihandelsorganisationen (EFTA-stat) till Europeiska gemenskapen (EG) eller från EG till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat, och
4. den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn eller varumärke eller något

Nuvarande lydelse

annat särskiljande känneteck-
en.

Föreslagen lydelse

annat särskiljande känneteck-
en.

Första stycket 3 gäller inte vid import mellan stater som har ratificerat konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, om en dom i importlandet till den skadelidandes förmån mot någon som är skadeståndsskyldig enligt första stycket 1, 2 eller 4 är verkställbar enligt konventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist.

7 §

Framgår det inte av en skadegörande produkt som är tillverkad, frambringad eller insamlad här i landet vem som är skadeståndsskyldig enligt 6 §, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar någon som har tillverkat, frambringat eller insamlat produkten eller marknadsfört den som sin eller tillhandahållit den för honom.

Framgår det inte av en importerad produkt som har orsakat skada vem som *har importerat den*, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar *någon som har importerat produkten* eller tillhandahållit *den* för honom.

Framgår det inte av en importerad produkt som har orsakat skada vem som *är importör enligt 6 § första stycket 2 eller 3*, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar *en importör som anges i 6 § första stycket 2 eller 3* eller *den som har tillhandahållit produkten* för honom.

En anvisning enligt första eller andra stycket skall ges inom en månad efter det att den skadelidande framställt krav på ersättning eller på annat sätt påkallat en sådan anvisning.

Skadelidandes medvållande

10 §

Skadestånd enligt denna lag jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 6 och 7 §§ i deras nya lydelse, den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.

2. Lagen tillämpas inte beträffande någon som har satt den skadegörande produkten i omlopp före ikraftträdandet.

Lag om ändring i lagen (1992:668) om ändring i lagen (1902:71 s.1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar i paragrafens lydelse enligt lagen (1992:668) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Från ersättningsskyldighet, som i 4 § sägs, vare elektrisk anläggningens innehavare fri, där den, som skadan led, genom överträdelse av gällande föreskrifter eller annan grov vårdslöshet själv vållade skadan, eller skadan var föranledd genom hans uraktlåtenhet att fullgöra honom jämlikt åtagande eller av annan grund åliggande skyldigheter emot den elektriska anläggningens ägare eller innehavare. I fråga om personskada gäller dock 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Var ägaren av skadad egendom jämlikt åtagande eller av annan grund pliktig att vidkännas den från anläggningen härrörande faran för skada å egendom, vare ändock till ersättning berättigad, där skadan föranleddes av vårdslöshet vid anläggningens utförande eller skötsel.

I fråga om jämkning av skadestånd enligt 4 a § på grund av medvållande på den skadelidandes sida tillämpas 6 kap. 1 § skadeståndslagen.

Skadestånd enligt 4 a § jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 september 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Hörnlund, Olsson, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Ask

Föredragande: statsrådet Hellsvik

Proposition om ändring i produktansvarslagen (1992:18) m.m.

1 Inledning

I prop. 1990/91:197 Produktskadelag föreslog regeringen en särskild lag innefattande ett skärpt skadeståndsansvar för produktskador. Förslaget bygger på ett EG-direktiv om produktansvar (85/374/EEG), som omfattas av EES-avtalet. Genom detta avtal har Sverige, liksom övriga EFTA-länder, åtagit sig att anpassa sin lagstiftning till EG:s produktansvarsdirektiv.

Den grundläggande principen i propositionens lagförslag var att den som tillverkar eller importerar en produkt skulle vara strikt ansvarig för skador som orsakas av en säkerhetsbrist i produkten. Ersättnings-skyldigheten skulle omfatta dels personskador, dels skador på sådan egendom som till sin typ vanligen är avsedd för enskilt ändamål, om den skadelidande vid tiden för skadan använde egendomen huvudsakligen för enskilt bruk. Förslaget till produktskadelag innefattade inte någon heltäckande reglering av rättsområdet. I sådana avseenden där inte några särskilda regler föreslogs var avsikten att allmänna skadeståndsregler skulle tillämpas, i första hand skadeståndslagen.

Den 17 december 1991 antog riksdagen propositionsförslaget med några ändringar; bl.a. beslöt riksdagen att lagen skulle benämnas produktansvarslag. Vidare gjorde riksdagen två tillkännagivanden.

Den nya produktansvarslagen utfärdades den 23 januari 1992 (SFS 1992:18) och skall träda i kraft den 1 januari 1993.

I ett av de båda tillkännagivandena tog riksdagen upp frågan om jämkning på grund av den skadelidandes medvällande. Propositionens lagförslag innehöll inte någon bestämmelse härom. Tanken var att i stället skadeståndslagens jämningsregler skulle tillämpas vid ansvar

enligt produktansvarslagen. Dessa regler innebär att skadeståndet vid personskada inte kan jämkas i lika stor utsträckning som enligt motsvarande regler i EG-direktivet. Riksdagen anslöt sig till ett uttalande av lagutskottet (bet. 1991/92:LU14 s. 13 f.) om att produktansvarslagen inte borde avvika från EG-direktivet på denna punkt. Regeringen borde därför återkomma till riksdagen med förslag till en särskild jämningsregel i produktansvarslagen, om inte starka skäl talade mot en sådan reglering.

Under förhandlingarna om EES-avtalet aktualiserades en särskild fråga som rörde EG-direktivet om produktansvar. Direktivets regel om importörens produktansvar är konstruerad så att ansvaret åvilar den som importerar en produkt till gemenskapen men inte den som importerar en produkt från ett land till ett annat inom gemenskapen. I EES-avtalet ingår nu en överenskommelse om att undantaget från importörsansvaret skall utvidgas till att - på vissa villkor - gälla handel mellan länder inom hela EES. För att Sverige skall infria sitt åtagande i denna del måste produktansvarslagen ändras.

Till skillnad från EG-direktivet omfattar den svenska produktansvarslagen inte skador som orsakas av elektricitet. Regler om skadeståndsansvar för skador som orsakas av elektriska anläggningar finns i lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar (ellagen). I prop. 1991/92:135 om produktansvar för skador orsakade av elektrisk ström har regeringen föreslagit ändringar i ellagen som innebär att det införs ett produktansvar för skador som orsakas av elektrisk ström. Riksdagen har den 27 maj 1992 antagit lagförslaget (bet. 1991/92:NU31, rskr. 1991/92:287, SFS 1992:668). De beslutade ändringarna i ellagen ansluter nära till regleringen i produktansvarslagen.

Ett utkast till lagrådsremiss som i huvudsak överensstämmer med förslagen i denna proposition har lämnats för synpunkter till ett antal myndigheter och organisationer. Utkastet har diskuterats vid överläggningar i Justitiedepartementet den 15 maj 1992, då följande myndigheter och organisationer var företrädare: Kommerskollegium, Konsumentverket, Finansinspektionen, Sveriges Industriförbund, Grossistförbundet Svensk Handel, Företagarnas Riksorganisation, Sveriges Försäkringsförbund, Folksam, Svenska Handelskammarförbundet och Sveriges Advokatsamfund. Minnesanteckningar från överläggningarna finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (Justitiedepartementets diarienummer 91-4107). Skriftliga synpunkter på utkastet har lämnats av Sveriges Köpmannaförbund.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 4 juni 1992 att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till ändring i produktansvarslagen m.m. som hade upprättats inom Justitiedepartementet. Lagförslagen bör fogas till

protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Lagrådet har yttrat sig över förslagen. Yttrandet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Lagrådet har föreslagit en omformulering i den remitterade lagtexten (7 § andra stycket produktansvarslagen) men har i övrigt godtagit förslagen. Lagrådet har också kommenterat vissa uttalanden i motiveringarna till den föreslagna jämningsregeln i produktansvarslagen. Som framgår av det följande ansluter jag mig i allt väsentligt till Lagrådets synpunkter.

Jag har i ärendet samrått med chefen för Näringsdepartementet.

2 Allmän motivering

2.1 Jämkning vid medvållande

2.1.1 Bakgrund

Gällande rätt

I 6 kap. 1 § skadeståndslagen föreskrivs att skadestånd kan jämkas under vissa förutsättningar när vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan. Olika regler gäller för å ena sidan personskada och å andra sidan sakskada och ren förmögenhetsskada. Det finns också en särskild regel för vissa fall av personskada vid trafiknykterhetsbrott. Den sistnämnda regeln saknar intresse i detta sammanhang och jag skall inte behandla den i det följande. Ren förmögenhetsskada ersätts inte enligt produktansvarslagen och skall inte heller behandlas vidare.

Skadestånd med anledning av personskada kan enligt 6 kap. 1 § första stycket skadeståndslagen jämkas, om den skadelidande själv uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet har medverkat till skadan. Har personskada lett till döden, kan skadestånd till efterlevande också jämkas, om den avlidne uppsåtligen har medverkat till dödsfallet. Enligt andra stycket i samma paragraf kan skadestånd med anledning av sakskada jämkas, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

Jämfört med vad som gäller för sakskada är sålunda möjligheterna att jämka skadeståndet vid personskada begränsade i två hänseenden.

Vid sakskada kan skadeståndet jämkas inte bara när den skadelidande själv är medvållande utan även när vissa andra personer som står i ett särskilt förhållande till honom - t.ex. hans anställda - har medverkat till skadan. Man talar då om passiv identifikation mellan den skadelidande och den medverkande personen. Vid personskada

kommer passiv identifikation i fråga bara på så sätt att skadestånd till efterlevande kan jämkas, om den avlidne uppsåtligen har medverkat till dödsfallet. I andra fall av personskada är det en förutsättning för jämkning att den skadelidande själv har medverkat till skadan.

Vidare är möjligheten att jämka skadestånd vid personskada begränsad till fall där den skadelidande har medverkat till skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. I förarbetena till bestämmelsen (se prop. 1975:12 s. 133) framhålls att en vårdslöshet skall vara av mycket allvarligt slag för att den skall kunna betecknas som grov. Denna jämningsmöjlighet får därför begränsad praktisk betydelse. Endast när den skadelidandes handling vittnar om en betydande hänsynslöshet eller nonchalans, som har medfört avsevärd risk även för andra än honom själv, eller när han har visat uppenbar likgiltighet för sitt eget liv eller sin egen hälsa, kan det enligt motiven bli aktuellt att jämka skadeståndet på denna grund.

I 6 kap. 1 § tredje stycket skadeståndslagen anges efter vilka grunder skadeståndet skall jämkas. Jämkningsgrunderna skall ske efter vad som är skäligt med hänsyn till graden av vållande på ömse sidor och omständigheterna i övrigt. Sådana omständigheter är framför allt parternas ekonomiska förhållanden (jfr prop. 1975:12 s. 173).

De nuvarande reglerna i skadeståndslagen om jämkning vid medvållande kom till genom en lagändring år 1975. Dessförinnan gällde att, om vållande på den skadelidandes sida hade medverkat till skadan, skadeståndet skulle jämkas efter vad som var skäligt. Bestämmelsen var tillämplig såväl vid personskada som vid sakskada och ren förmögenhetsskada (beträffande skälen för förslaget att begränsa jämningsmöjligheterna vid personskada, se prop. 1975:12 s. 130 f.).

Avsikten var att de nya medvållandereglerna skulle slå igenom även när ersättning utgår enligt speciallagstiftning, om inte starka skäl - såsom hänsyn till internationella konventioner - talade mot det (prop. 1975:12 s. 135). Så har också blivit fallet. Vissa speciallagar innehåller bestämmelser med samma eller liknande innebörd som skadeståndslagens bestämmelser (se t.ex. 12 § trafikskadelagen). Det finns också speciallagar som uttryckligen hänvisar till 6 kap. 1 § skadeståndslagen (se t.ex. 2 kap. 4 § järnvägstrafiklagen). I andra fall blir skadeståndslagens jämningsregler tillämpliga därför att speciallagen inte innehåller någon bestämmelse i ämnet (t.ex. miljöskadelagen).

I några speciallagar finns dock särskilda medverkansregler som avviker från 6 kap. 1 § skadeståndslagen (jfr Hellner, Skadeståndsrätt, fjärde upplagan, s. 194). Om en sådan specialregel innebär att skadeståndet vid personskada kan jämkas i större utsträckning än vad skadeståndslagen medger, torde det i allmänhet förklaras av att regeln grundar sig på en internationell konvention (se t.ex. 2 kap. 6 § järn-

vägstrafiklagen). Den svenska skadeståndslagen begränsar nämligen möjligheterna att jämka skadestånd med anledning av personskada mer än vad som är vanligt i många andra länder, även våra nordiska grannländer.

EG-direktivet

EG-direktivet innehåller i artikel 8 andra stycket en regel enligt vilken skadeståndsansvaret kan jämkas, om skadan beror på både en defekt i produkten och vållande av den skadelidande eller någon som han svarar för. Denna regel medger således jämkning såväl vid personskada som vid sakskada i samma utsträckning som skadeståndslagen föreskriver vid sakskada.

Härvid bör dock noteras att direktivet också innehåller en regel (artikel 13) enligt vilken direktivet inte skall påverka de rättigheter som en skadelidande kan ha enligt den skadeståndslagstiftning som gäller när direktivet blir bindande för medlemsländerna.

Propositionen

I propositionen om produktskadslag föreslogs att den nya lagen inte skulle innehålla någon särskild regel om jämkning vid den skadelidandes medvållande. Skadeståndslagens regler om detta borde gälla även för produktskador. Härom anförde den föredragande justitieministern i huvudsak följande (se prop. 1990/91:197 s. 62 f.).

Det finns inte anledning att befara att skadeståndslagens jämningsregler skulle bli alltför stränga mot den produktansvarige. För ansvar enligt produktansvarslagen krävs att produkten har satts i omlopp i en näringsverksamhet. Av en näringsidkare kan krävas att han håller sig med ett försäkringsskydd som - i den mån det är möjligt - täcker det skadeståndsansvar som kan uppkomma i näringsverksamheten. Den principen bör i allmänhet gälla också i fråga om mindre företagare, även om en mildare bedömning kan vara befogad när det gäller den som driver ett mindre jordbruk utan anställda och liknande fall (jfr prop. 1975:12 s. 176). Emellertid påpekas också i motiven till jämningsregeln (se prop. 1975:12 s. 174) att hänsynen till de skadelidande inte får drivas så långt att resultatet ter sig obilligt mot den ansvarige. Den allmänna jämningsregeln i 6 kap. 2 § skadeståndslagen bör också någon gång kunna användas för att rätta till resultat som annars skulle bli oskäliga.

En grundläggande tanke bakom utformningen av produktansvarslagstiftningen är att varor i det moderna samhället tillverkas och distribueras i sådana former att det är omöjligt för enskilda människor att själva undersöka och bedöma varornas egenskaper. De tvingas lita på att tillverkaren och distributören noggrant kontrollerar

sina produkter och tydligt informerar om eventuella skaderisker. Intresset av ett fullgott konsumentskydd gör sig således särskilt starkt gällande vid produktskador. Mot denna bakgrund vore det enligt justitieministern främmande för våra höga ambitioner i fråga om konsumentskydd att på just detta område göra ett avsteg från de allmänna medvållandereglerna i skadeståndslagen och därigenom ställa större krav på den som lider skada.

Om EG-direktivets regler om jämkning vid personskada införs i den svenska produktansvarslagen, skulle det utgöra en försämring av den skadelidandes ställning jämfört med gällande rätt. En sådan försämring borde enligt den dåvarande justitieministern om möjligt undvikas. Artikel 13 i EG-direktivet erbjuder en sådan möjlighet. Med stöd av den regeln kan skadeståndslagens jämningsregel tillämpas även i sådana fall som faller under produktansvarslagen utan att den svenska regleringen kommer att strida mot EG-direktivet.

Riksdagsbehandlingen

Med anledning av propositionen väcktes i riksdagen ett flertal motioner. I en av dem (mot. 1991/92:L2 yrkande 4) begärdes att riksdagen skulle besluta att i produktansvarslagen införa en särskild jämningsregel vid medvållande som överensstämde med EG-direktivets regel härom. Vid en jämförelse mellan propositionens förslag och EG-direktivets regel framstod enligt motionären inställningen inom EG som en rimligare ståndpunkt. Motionären påpekade också att EG:s regel överensstämmer med Europarådskonventionen om produktansvar samt med norsk och finsk lagstiftning.

I motionen begärdes vidare (yrkande 9) förslag från regeringen om en motsvarande ändring av skadeståndslagens jämningsregel.

Lagutskottet uttalade (bet. 1991/92:LU14 s. 13) att enligt utskottets principiella uppfattning produktansvarslagen inte borde avvika från EG-direktivet på denna punkt. Också andra skäl talade enligt utskottet för att jämkning av skadestånd vid produktskada borde ske, om den skadelidande genom vårdslöshet medverkat till skadan oavsett om det var fråga om personskada eller sagskada. Ett starkt sådant skäl var enligt utskottets mening att svenska företag skall ha möjligheter att konkurrera utomlands på likvärdiga villkor med företagen inom EG-länderna. Utskottet kunde dock inte överblicka de konsekvenser som en jämningsbestämmelse i enlighet med motionärens förslag kunde få för bl.a. de skadelidande. Med hänsyn till att lagen skall träda i kraft först den 1 januari 1993 fanns det dock utrymme för ytterligare överväganden i frågan, och utskottet var därför inte berett att då förordna en särskild jämningsbestämmelse i produktansvarslagen i enlighet med EG-direktivet. Regeringen borde efter överväganden av

spörsmålet återkomma till riksdagen med förslag till en särskild jämningsregel i produktansvarslagen, om inte starka skäl talade mot en sådan reglering. Detta borde ske i sådan tid att bestämmelsen kunde träda i kraft samtidigt som produktansvarslagen i övrigt.

Lagutskottets socialdemokratiska ledamöter reserverade sig till förmån för propositionens förslag i denna del. Som motivering anförde de i huvudsak samma synpunkter som låg till grund för propositionens förslag.

Riksdagen beslöt (rskr. 1991/92:78) att som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet hade anfört.

När det gällde den mer övergripande frågan om ändring i skadeståndslagens allmänna regel om jämkning vid personskada kunde lagutskottet i än mindre grad än på produktansvarsområdet överblicka konsekvenserna av en sådan lagändring. Spörsmålet måste enligt utskottets mening ses i ett större sammanhang än inom ramen för det aktuella ärendet. Det kunde dock inte uteslutas att utformningen av skadeståndslagens jämningsbestämmelse kunde komma att aktualiseras i samband med de överväganden rörande jämkning vid produktskador som utskottet förordat.

2.1.2 En ny jämningsregel

Mitt förslag: I produktansvarslagen införs en ny paragraf av innebörd att skadeståndet skall jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan. En motsvarande bestämmelse förs in i ellagen.

Skälen för mitt förslag: Lagutskottet har uttalat som sin principiella uppfattning att produktansvarslagen inte bör avvika från EG-direktivets regel om jämkning på grund av den skadelidandes medvållande (bet. 1991/92:LU14 s. 13). Också andra skäl talar enligt lagutskottet för att jämkning av skadestånd vid produktskada bör ske, om den skadelidande genom vårdslöshet medverkat till skadan, oavsett om det är fråga om personskada eller sakskada. Som exempel på ett starkt sådant skäl har utskottet nämnt att svenska företag skall ha möjligheter att konkurrera utomlands på likvärdiga villkor med företagen inom EG-länderna.

När utskottet ändå inte föreslog riksdagen att omedelbart införa en jämningsregel av EG-direktivets innebörd var det därför att utskottet ansåg sig inte kunna överblicka de konsekvenser som en sådan jämningsregel kan få för bl.a. de skadelidande. Av utskottets uttalande framgår dock att utskottet har den uppfattningen att den ifrågasatta regeln skall införas, om det inte finns starka skäl som talar

mot det.

Vad det nu gäller är således att undersöka vilka konsekvenser det får, om det införs en särskild jämningsregel i produktansvarslagen av innebörd att ersättning för personskada får jämkas - eventuellt ända till noll - när vårdslöshet på den skadelidandes sida har medverkat till skadan. Vid denna undersökning är det i första hand konsekvenserna för den skadelidande som skall analyseras. Utgångspunkten är att regeln skall införas, om inte konsekvenserna blir oacceptabla.

I detta sammanhang finns det anledning att erinra om jämningsbestämmelsernas funktion i produktansvarsregleringen. Som påpekas i propositionen (prop. 1990/91:197 s. 63) måste det vara fastslaget att skadeståndsskyldighet föreligger innan det kan bli aktuellt att överväga jämkning på grund av medvållande. Det måste alltså vara utrett att produkten är behäftad med en säkerhetsbrist och att den på grund härav har orsakat skadan. Först därefter kan det bli aktuellt att - i den produktansvariges intresse - överväga att jämka skadeståndet på grund av den skadelidandes vårdslöshet.

Den tänkta jämningsregeln skiljer sig från den nu gällande regeln i 6 kap. 1 § första stycket skadeståndslagen i två hänseenden. Dels skall ersättningen kunna jämkas redan om enkel vårdslöshet har medverkat till skadan; det skall inte som i gällande svensk rätt krävas uppsåt eller grov vårdslöshet. Dels skall det inte som i gällande svensk rätt behöva vara den skadelidande *själv* som har varit vårdslös; det skall räcka att någon som den skadelidande svarar för i skadeståndshänseende har varit vårdslös och därigenom medverkat till skadan (s.k. passiv identifikation).

Vad först gäller frågan om passiv identifikation torde den ha begränsad betydelse vid skadestånd för personskada. Den aktualiseras i allmänhet bara när skadestånd krävs enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen för förlust av underhåll från en omkommen person som har varit medvållande till olyckan (jämför prop. 1975:12 s. 133 f.). Enligt den nu gällande bestämmelsen i 6 kap. 1 § första stycket tredje meningen skadeståndslagen kan i en sådan situation skadestånd till efterlevande jämkas, om den avlidne uppsåtligen har medverkat till dödsfallet.

EG-direktivets jämningsregel skiljer sig från regeln i skadeståndslagen när det gäller vilken grad av vårdslöshet hos den skadelidande som skall kunna leda till att ersättning för personskada jämkas. Denna skillnad torde ha större praktisk betydelse än regeln om passiv identifikation.

Som har nämnts i det föregående (avsnitt 2.1.1) skall en vårdslöshet vara av mycket allvarligt slag för att den skall kunna betecknas som grov. Endast när den skadelidandes handling vittnar om en betydande hänsynslöshet eller nonchalans, som har medfört en avsevärd risk även för andra än honom själv, eller när han har visat uppenbar

likgiltighet för sitt eget liv eller sin egen hälsa, kan det enligt motiven bli aktuellt att jämka skadeståndet på den grunden. Denna jämningsmöjlighet aktualiseras därför endast sällan i praktiken.

En jämningsregel enligt EG-direktivet ger alltså de skadelidande ett sämre skydd vid personskada än regeln i 6 kap. 1 § första stycket skadeståndslagen. Flera skäl talar dock för att det vid produktskador bör vara möjligt att jämka på grund av medvållande i större utsträckning än vad skadeståndslagen medger (jfr SOU 1979:79 s. 89 f.).

Förhållandena är i viss mån speciella på produktansvarets område. Det är här fråga om strikt ansvar, inte som enligt skadeståndslagen ansvar på grund av vållande. Skadans direkta orsak är ofta att den skadelidande har aktivt tagit befattning med produkten på ett klart oaktsamt sätt (om också inte oaktsamheten kan betecknas som grov). Just genom att det enda vållande som har förekommit har legat hos den skadelidande, torde skadeståndslagens lösning te sig främmande för mångas uppfattning; skadan framstår i så väsentlig grad som självförvållad att den skadelidande inte rimligen borde kunna kräva fullt skadestånd så snart en defekt hos produkten medverkat till skadan. Behov av att jämka skadeståndet i större utsträckning än som följer av skadeståndslagen föreligger särskilt med hänsyn till s.k. instruktionsfel. Förhållandet kan exempelvis vara det att tillverkaren visserligen underlåtit att varna för vissa risker på sådant sätt att instruktionsfel får anses föreligga men att i det särskilda fallet den skadelidande hade större möjligheter att bedöma risken. Kan i ett sådant fall den skadelidande likväl inte anses ha gjort sig skyldig till grov vårdslöshet, skulle han få full ersättning. Inte sällan kan den rimliga lösningen i stället synas vara att parterna delar risken för den uppkomna skadan.

Vidare är det ju så att det strikta produktansvaret, som införs genom produktansvarslagen, ger de skadelidande ett starkare skydd än det tidigare culpaansvaret. Om en mer vidsträckt jämningsmöjlighet samtidigt införs som en del i det regelsystemet, kan reformen totalt sett ändå ses som en förbättring för de skadelidande i förhållande till det tidigare rättsläget.

Slutligen noterar jag också att skadeståndslagens bestämmelse om jämkning vid personskada är närmast unik, sedd i ett internationellt perspektiv. Inte ens våra nordiska grannländer har begränsat jämningsmöjligheterna så snävt som vi har gjort.

Vid överläggningarna i Justitiedepartementet den 15 maj 1992 tillstyrktes förslaget till jämningsregel av företrädare för de flesta myndigheterna och organisationerna. Kritiska synpunkter framfördes från företrädare för Konsumentverket och Folksam, som menade att de skadelidandes intressen inte blivit tillräckligt beaktade.

Sammanfattningsvis vill jag säga att det visserligen medför en del nackdelar för de skadelidande, om man inför en jämningsregel i

produktansvarslagen med EG-direktivets innebörd, men att dessa nackdelar inte utgör så starka skäl mot en sådan reglering att den inte bör komma till stånd. Jag anser därför att produktansvarslagen - i enlighet med riksdagens önskemål - bör kompletteras med en särskild bestämmelse om jämkning på grund av den skadelidandes medvållande.

Bestämmelsen kan lämpligen utformas efter förebild av skadeståndslagens bestämmelse om jämkning vid sakskada. Jag föreslår alltså att en ny paragraf förs in i produktansvarslagen med den innebörden att om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan, skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt.

En motsvarande bestämmelse bör föras in i ellagen som komplement till de nyligen beslutade reglerna i den lagen om produktansvar (se avsnitt 1).

När det gäller bestämmelsernas tillämpning, och särskilt bedömningen av vilken jämkning som är skälig, torde man kunna falla tillbaka på motivuttalanden till skadeståndslagens motsvarande bestämmelser (se prop. 1975:12 s. 172 f.) och den rättspraxis som har utbildats i anslutning till dem. Vad som sägs i motiven angående regeln om jämkning vid sakskada får i det nu förevarande sammanhanget intresse även för personskadornas del. Som där anförs är det särskilt två synpunkter som bör vägleda vid skälighetsbedömningen, nämligen dels i vilken mån båda parternas beteende har påverkat skadans omfattning, dels hur en jämkning påverkar parternas ekonomiska förhållanden.

Som *Lagrådet* har påpekat måste det beaktas att tillämpningen av jämningsbestämmelserna kan påverkas av rättsutvecklingen inom EES samt att inte heller rättsläget i Sverige vad gäller jämkning i situationer som liknar dem som aktualiseras i produktansvarssammanhang torde vara helt klart i sina detaljer. Sålunda har olika meningar i frågan framförts i den juridiska litteraturen, se t.ex. Bengtsson, Om jämkning av skadestånd (1982) s. 108 f., och Hellner, Skadeståndsrätt, 4 uppl. s. 189 f., Svensk Juristtidning 1984 s. 148 f. och Juridisk Tidskrift 1991/92 nr 2 s. 252 f.

Den föreslagna bestämmelsen i produktansvarslagen kommer att aktualiseras bara när ett skadeståndskrav skall bedömas med tillämpning av den lagen. Bestämmelsen blir en del av det regelsystem som skall tillämpas när produktansvarslagen åberopas som grund för en skadeståndstalan. Den skadelidande har emellertid full frihet att i stället grunda sin talan på exempelvis skadeståndslagen (se prop. 1990/91:197 s. 76 f.). Gör han det, skall skadeståndslagens bestämmelser om jämkning vid medvållande tillämpas, inte bestämmelsen i produktansvarslagen. Om den produktansvarige har orsakat skadan genom vårdslöshet, kan den skadelidande således ha intresse av att åberopa skadeståndslagen i stället för produkt-

ansvarslagen för att undgå att mötas av en invändning om medvållande. Prop. 1992/93:38

Det har inte ansetts medföra några beaktansvärda nackdelar att regelsystemen i skadeståndslagen och produktansvarslagen på det sättet blir parallellt tillämpliga (se prop. 1990/91:197 s. 76 f.). Den bedömningen förändras inte, om produktansvarslagen kommer att innehålla en särskild jämningsbestämmelse som skiljer sig från motsvarande bestämmelser i skadeståndslagen.

Det kan inte komma i fråga att inom ramen för detta lagstiftningsärende ta upp spörsmålet huruvida det finns anledning att ändra skadeståndslagens bestämmelser om jämkning på grund av den skadelidandes medvållande. En eventuell ändring av dessa bestämmelser griper in i centrala delar av olika ersättningsrättsliga regelsystem. Som lagutskottet har anmärkt (se avsnitt 2.1.1) måste den frågan därför ses i ett större sammanhang.

2.2 Importörsansvaret

2.2.1 Bakgrund

Skadeståndsansvarig enligt den engelska versionen av EG-direktivet om produktansvar är "the producer" (artikel 1). Begreppet "producer" definieras i direktivets artikel 3. I första hand avses den som har tillverkat produkten eller framträder som produktens tillverkare genom att sätta sitt namn eller varumärke eller något annat kännetecken på produkten. Även andra personkategorier kan vara skadeståndsansvariga som "producer". Av särskilt intresse i förevarande sammanhang är den regel som finns i artikel 3 punkt 2. Regeln har följande lydelse:

2. Utan att tillverkarens ansvar berörs skall den som för försäljning, uthyrning, leasing eller annan form av distribution inom ramen för sin näringsverksamhet importerar en produkt till gemenskapen betraktas som tillverkare i detta direktivs mening och skall vara ansvarig som en tillverkare.

Den svenska produktansvarslagens motsvarande regel finns i 6 § 2, som lyder:

6 § Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

- - -

2. den som har importerat produkten för att sätta den i omlopp här i landet,

- - -

Under förhandlingarna om EES-avtalet uppmärksammades direktivets regel om importörens ansvar. Från EFTA-sidan gjordes gällande att regeln hade fått en utformning som kunde snedvrida konkurrensen vid import till EG:s medlemsländer. Regeln innebär

är nämligen att det bara är den som importerar en produkt från ett land utanför gemenskapen som ådrar sig det strikta produktansvaret. Vid handel mellan länder inom gemenskapen är importören inte ansvarig utan endast producenten i exportlandet. En näringsidkare i ett EG-land som behöver importera en produkt och har att välja mellan två i övrigt likvärdiga alternativ, av vilka det ena är en produkt från ett annat EG-land och det andra en produkt från ett land utanför EG, föredrar antagligen det förstnämnda alternativet, eftersom han då undgår det strikta produktansvaret. På detta sätt, har man menat, snedvrider EG-direktivets regel om importörens ansvar konkurrensen till fördel för företagen inom EG.

Förhandlingarna i denna fråga syftade till en överenskommelse som skulle innebära att importörsansvaret togs bort vid handel mellan ett EG-land och ett EFTA-land och vid handel mellan EFTA-länder. En sådan ordning skulle dock ha kunnat medföra nackdelar för de skadelidande. Syftet med regeln om importörens ansvar är nämligen att den skadelidande skall kunna vända sig mot importören med sitt skadeståndskrav i stället för att vara tvungen att ta kontakt med en tillverkare i ett annat land. Om importörsansvaret avskaffas, behövs regler om domsrätt och domsverkställighet som gör den utländske tillverkaren åtkomlig för den skadelidande.

Sådana regler finns för EG-ländernas vidkommande i Brysselkonventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område. EG:s och EFTA:s medlemsländer antog i Lugano den 16 september 1988 en parallellkonvention till Brysselkonventionen. Genom Luganokonventionen har således tillskapats de regler som erfordras för att importörens produktansvar skall kunna tas bort vid handel inom EES-området.

Bilaga III till EES-avtalet innehåller de överenskommelser som har träffats angående direktivet om produktansvar. Punkten a handlar om importörens ansvar och lyder:

I fråga om importörens ansvar enligt artikel 3, punkt 2, skall följande vara tillämpligt:

- i) Utan att tillverkarens ansvar berörs skall den som för försäljning, uthyrning, leasing eller annan form av distribution inom ramen för sin näringsverksamhet importerar en produkt till EES vara ansvarig som en tillverkare.
- ii) Detsamma är tillämpligt för import från en EFTA-stat till gemenskapen eller från gemenskapen till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat.

Från det datum då Luganokonventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område av den 16 september 1988 träder i kraft för någon EG-medlemsstat eller EFTA-stat skall den första meningen i denna punkt ej längre vara tillämplig mellan stater som ratificerat konventionen i den utsträckning som en nationell dom till förmån för den skadelidande på grundval av sådana

- ratificeringar är verkställbar mot tillverkaren eller importören enligt punkt 1.
- iii) Schweiz och Liechtenstein får sinsemellan avstå från att ålägga importören ansvar.

Luganokonventionen har undertecknats av sexton av EFTA:s och EG:s medlemsländer. De som inte har undertecknat konventionen är Irland och Spanien. Inte heller Liechtenstein, som numera är medlem av EFTA, har gjort det. Konventionen trädde i kraft den 1 januari 1992. Den har ratificerats av Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Schweiz och Storbritannien.

I prop. 1991/92:128 har regeringen föreslagit riksdagen att godkänna Luganokonventionen och anta förslag till lagar med anledning av Sveriges tillträde till konventionen. Propositionen antogs av riksdagen den 27 maj 1992 (bet. 1991/92:LU36, rskr. 1991/92:294; jfr SFS 1992:794-800). Regeringen har den 10 september 1992 beslutat att Sverige skall ratificera konventionen och att lagstiftningen med anledning av tillträdet till konventionen skall träda i kraft den 1 januari 1993 (SFS 1992:973).

2.2.2 Nya regler om importörsansvaret

Mitt förslag: Produktansvarslagens bestämmelse om importörens ansvar (6 § 2) ändras så att skadeståndsskyldigheten åvilar dels den som har importerat produkten till EES, dels den som har importerat produkten från en EFTA-stat till EG eller från EG till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat. Ansvaret enligt denna regel vid import mellan länder inom EES som har ratificerat Luganokonventionen skall dock inte gälla, om en dom i importlandet till förmån för den skadelidande mot någon annan skadeståndsskyldig enligt 6 § produktansvarslagen är verkställbar enligt konventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist.

Bestämmelsen i 7 § om ansvaret för s.k. anonyma produkter ändras så att den stämmer överens med de nya reglerna om importörsansvaret.

Någon regel om importörens ansvar införs inte i ellagen.

Skälen för mitt förslag: EES-avtalet undertecknades den 2 maj 1992. Avtalet skall ratificeras av EFTA:s och EG:s medlemsstater samt EG innan det kan träda i kraft. Den svenska regeringen avser att genomföra ratificeringsprocessen för Sveriges vidkommande så snabbt som möjligt. Jag utgår från att alla övriga avtalsparter har samma inställning. Min utgångspunkt är därför att avtalet skall kunna träda

i kraft som planerat den 1 januari 1993.

Till detta datum skall vi därför ha genomfört de lagstiftningsåtgärder som vi har åtagit oss genom avtalet. Bland dessa åtaganden ingår att införa lagregler om produktansvar i enlighet med EG:s direktiv därom. Detta har vi fullgjort genom produktansvarslagen, som kompletteras med de ändringar i ellagen som riksdagen har beslutat om efter förslag av regeringen i prop. 1991/92:135 om produktansvar för skador orsakade av elektrisk ström (se SFS 1992:668).

På produktansvarets område återstår nu att vidta de åtgärder som erfordras för att den särskilda överenskommelsen om importörsansvaret i EES-avtalets bilaga III skall införlivas med svensk rätt.

Överenskommelsen syftar till att utvidga det undantag från importörsansvaret som gäller vid handel inom EG till att gälla inom hela EES. I bilagan till EES-avtalet har detta uttryckts så att ansvaret skall åvila den som importerar en produkt till EES. Utvidgningen av undantaget har emellertid gjorts avhängig av att Luganokonventionens regler om domsrätt och om verkställighet av domar är tillämpliga. Dessa regler ger nämligen den skadelidande goda möjligheter att få sin talan prövad i sitt eget land genom en dom som kan verkställas mot någon som är producent i EG-direktivets mening och därmed skadeståndsskyldig eller mot den som har importerat produkten till EES. Detta villkor har i bilagan formulerats så att importören är ansvarig vid import mellan EFTA-stater och EG och mellan EFTA-stater inbördes, varefter denna regel har försetts med ett undantag för sådana situationer där det finns förutsättningar för den skadelidande att genom Luganokonventionens regler om domsrätt och domsverkställighet göra sitt skadeståndskrav gällande mot den som har tillverkat produkten eller mot den som har importerat den till EES.

Regleringen har alltså blivit tämligen invecklad. Det är emellertid svårt att se hur den skulle ha kunnat göras enklare. Under alla förhållanden har vi nu åtagit oss att genomföra regleringen i vår nationella lagstiftning. Det naturliga sättet att göra det är genom att ändra bestämmelsen om importörens ansvar i 6 § 2 produktansvarslagen. Jag föreslår alltså att den paragrafen formuleras om med hänsyn till innehållet i bilaga III till EES-avtalet.

Vid överläggningarna i Justitiedepartementet den 15 maj 1992 tillstyrktes eller lämnades den föreslagna regleringen av importörsansvaret i stort sett utan erinran av samtliga företrädare för myndigheter och organisationer. Vid den fortsatta beredningen i departementet har den nya regeln utformats något annorlunda än i det utkast som då diskuterades.

Texten till bilaga III i EES-avtalet är något oklar och kan inte direkt översättas till svensk lag. I sak innebär mitt förslag den ändringen jämfört med den nuvarande lydelsen av 6 § 2 produktansvarslagen att

en importör inom EES i vissa fall kan undgå det strikta produktansvaret. En förutsättning härför är att en dom i importlandet till förmån för den skadelidande mot någon annan som är skadeståndsskyldig enligt 6 § produktansvarslagen är verkställbar enligt Lugano-konventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist.

Först när alla länder i EES har tillträtt konventionen får undantaget från reglerna om importörens ansvar fullt genomslag. Den särskilda regleringen av importörsansvaret som jag nu föreslår är att se som en övergångslösning i avvaktan på detta.

De nya regler om importörsansvaret som jag föreslår föranleder en anpassning av bestämmelsen i 7 § produktansvarslagen om ansvaret för s.k. anonyma produkter.

Ellagen

De regler om produktansvar för skador orsakade av elektrisk ström som riksdagen har beslutat om efter förslag i prop. 1991/92:135 ansluter nära till regleringen i produktansvarslagen (se SFS 1992:668). I fråga om vem som skall vara skadeståndsskyldig finns dock - åtminstone formellt - en skillnad. Enligt den föreslagna 4 a § ellagen skall produktansvaret åvila den som innehar en elektrisk anläggning med egen generator eller transformator. Något importörsansvar föreslås inte.

Härom sägs i propositionen bl.a. följande (prop. 1991/92:135 s. 19 f.).

Den elektricitet som frågan nu gäller frambringas genom kraftproduktion i särskilda anläggningar. Huvuddelen av den elkraft som används i Sverige produceras här. Det förekommer dock såväl export som import av elektrisk ström. I framtiden kan det internationella utbytet väntas öka. EG har intentioner på att genomföra en fri marknad för el. I Sverige produceras el nu till största delen med kärnkraft och vattenkraft. Därutöver finns elproduktionskapacitet i kraftvärme, industriellt mottryck, oljekondens och gasturbiner.

På elmarknaden finns företag som huvudsakligen producerar kraft för grossistförsäljning till storförbrukare. Dessa producenter säljer sin kraft till återförsäljare och stora industrikunder. Detaljdistribution ut till slutkunderna, dvs. hushåll, mindre industrier, servicesektorn m.fl., sker främst genom distributörer. Många producenter har egen distribution och många distributörer har egen produktion, dvs. marknaden är delvis vertikalt integrerad. Det finns också industriföretag med egen kraftproduktion.

De gällande skadestandsreglerna i ellagen innebär att skadeståndsskyldigheten i praktiken läggs på eldistributören för skador som vållas av ström från en vanlig lågspänningsanläggning. Det är från dennes anläggning med egen generator eller transformator som den skadevål-

lande strömmen kommer.

I den utredning som låg till grund för propositionen kom man fram till att distributören måste omfattas också av produktansvaret, om den levererade strömmen har säkerhetsbrister som vållar skada. Även i detta fall kommer den skadevällande strömmen från dennes anläggning med egen generator eller transformator. Strömmen måste anses vara satt i omlopp av honom, när den lämnar hans anläggning. Även om kraften köps från en producent, omvandlas den i transformatorn och någon möjlighet att identifiera viss elektrisk ström i nätet finns inte. Man kan därför inte se distributören som enbart återförsäljare av en tillverkad produkt.

Någon särskild regel om ansvar för importörer är inte motiverad med hänsyn till omöjligheten att identifiera viss elektrisk ström i nätet. Import av elkraft sker inte i sådana former att det kan bli fråga om enbart återförsäljning av en utomlands tillverkad produkt.

Eftersom det således inte föreslås någon regel om importörsansvar i ellagen, behöver bilaga III i EES-avtalet inte föranleda någon lagstiftningsåtgärd med avseende på skadeståndsansvaret för elektrisk ström.

2.3 Ikraftträdande m.m.

Produktansvarslagen skall enligt riksdagens beslut träda i kraft den 1 januari 1993. Samma dag skall de beslutade lagändringarna om produktansvar för skador orsakade av elektrisk ström träda i kraft (se SFS 1992:668). Uppenbarligen bör samma ikraftträdandedatum gälla för de lagändringar rörande jämkning på grund av medvållande som jag nu föreslår.

De nya reglerna om importörsansvaret är föranledda av EES-avtalet och bör träda i kraft samtidigt som det avtalet.

Bestämmelser om när EES-avtalet skall träda i kraft finns i artikel 129.3 i avtalet. Paragrafen har följande lydelse:

Detta avtal träder i kraft den 1 januari 1993, under förutsättning att alla avtalsslutande parter har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument före den dagen. Efter nämnda dag träder detta avtal i kraft den första dagen i den andra månaden som följer efter den sista anmälan. Den slutliga tidpunkten för en sådan anmälan skall vara den 30 juni 1993. Efter den dagen skall de avtalsslutande parterna sammankalla en diplomatkonferens för att bedöma läget.

Det kan inte uteslutas att EES-avtalet kommer att träda i kraft senare än den 1 januari 1993. Regeringen bör därför bemyndigas att bestämma när de nya reglerna om importörsansvaret skall träda i kraft.

Enligt en övergångsbestämmelse till produktansvarslagen skall den lagen inte tillämpas mot någon som har satt den skadegörande produkten i omlopp före ikraftträdandet. En motsvarande bestämmelse

finns i den nyligen beslutade lagen om ändring i ellagen. Samma princip bör gälla även för de nu föreslagna ändringarna i dessa lagar. Prop. 1992/93:38

2.4 Kostnader och resursbehov

Jag kan inte förutse några nämnvärda kostnader eller resursbehov till följd av lagförslagen, vare sig för det allmänna eller för någon enskild.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag har anfört har inom Justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18),
2. lag om ändring i lagen (1992:668) om ändring i lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

Beträffande lagförslag 2 har jag samrått med chefen för Näringsdepartementet.

Lagrådet har granskat lagförslagen.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till lag om ändring i produktansvarslagen

6 §

Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

1. den som har tillverkat, frambringat eller insamlat den skadegörande produkten,

2. den som har importerat produkten till *Europeiska ekonomiska samarbetsområdet* för att sätta den i omlopp där,

3. den som för att sätta produkten i omlopp har importerat den från en stat som ingår i *Europeiska frihandelsorganisationen (EFTA-stat)* till *Europeiska gemenskapen (EG)* eller från *EG* till en *EFTA-stat* eller från en *EFTA-stat* till en annan *EFTA-stat*, och

4. den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn eller varumärke eller något annat särskiljande kännetecken.

Första stycket 3 gäller inte vid import mellan stater som har ratificerat konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, om en dom i importlandet till den skadelidandes förmån mot någon som är skadeståndsskyldig enligt första stycket 1, 2 eller 4 är verkställbar enligt konventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist.

I 6 § har den tidigare punkt 2 ersatts av två nya punkter, punkterna 2 och 3, varvid den tidigare punkt 3 har blivit punkt 4. Vidare har paragrafen fått ett nytt andra stycke. Ändringarna, som är föranledda av EES-avtalet, har kommenterats i avsnitt 2.2 i den allmänna motiveringen.

Paragrafen innehåller de grundläggande bestämmelserna om vem som är skadeståndsansvarig enligt produktansvarslagen. Ansvarig är i första hand den som har tillverkat den skadegörande produkten. Som ett komplement till den regeln finns regler om att också den som har importerat produkten kan vara skadeståndsskyldig. Reglerna om importörens skadeståndsskyldighet har tillkommit för att den skadelidande alltid skall ha någon i sitt eget land att vända sig mot med sitt krav. Han skall inte behöva leta efter en ansvarig tillverkare i ett främmande land (se prop. 1990/91:197 s. 47 f.).

Lagändringen innebär att importörsansvaret har fått en ny utformning. Den tidigare regeln härom i punkt 2 innebar att det strikta ansvaret åvilade den som hade importerat den skadegörande produkten för att sätta den i omlopp här i landet. Denna bestämmelse har nu ersatts av nya regler i första stycket 2 och 3 samt i andra stycket.

Innebörden av den nya regleringen är för det första att skadeståndsansvaret ligger på den som har importerat den skadeorsakande produkten till något land som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) från något land utanför detta område (första stycket 2). I EES ingår dels EFTA:s sju medlemmar (Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige och Österrike), dels EG:s tolv medlemmar (Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Storbritannien och Tyskland).

Även vid handel mellan två länder inom EES kan dock importören vara produktansvarig. Förutsättningarna för det framgår av första stycket 3 och andra stycket.

Enligt första stycket 3 är en person produktansvarig, om han har importerat den skadegörande produkten från en EFTA-stat till en EG-stat eller från en EG-stat till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat. Däremot lägger bestämmelsen inte något ansvar på den som importerar en produkt från en stat till en annan inom EG.

Från produktansvaret enligt första stycket 3 görs sedan undantag i andra stycket. Undantagen är avhängiga av att Luganokonventionen ratificeras. Den konventionens regler om domstols behörighet och om verkställighet av domar är så förmånliga för den skadelidande att det har ansetts inte vara nödvändigt att upprätthålla importörens ansvar i sådana situationer där en dom mot någon annan som är skadeståndsskyldig enligt 6 § produktansvarslagen är verkställbar

enligt Luganokonventionen. I andra stycket föreskrivs sålunda att första stycket 3 inte gäller, om en dom i importlandet till förmån för den skadelidande mot någon annan som är skadeståndsskyldig enligt 6 § är verkställbar enligt Luganokonventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist. Importören undgår alltså ansvar, om den skadelidande i stället har möjlighet att genom Luganokonventionens regler om domstols behörighet och verkställighet av domar göra sitt anspråk gällande mot produktens tillverkare, importören till EES eller den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn, varumärke e.d.

Kravet på att domen skall vara verkställbar innebär att de formella kraven för domens verkställighet skall uppfyllas men det betyder inte att den skadelidande i det enskilda fallet verkligen skall få full ersättning. Importören enligt första stycket 3 undgår alltså ansvar enligt andra stycket även om t.ex. den som har tillverkat produkten eller importerat den till EES saknar tillgångar. Förutsättningarna för domsverkställighet enligt Luganokonventionen utvecklas i prop. 1991/92:128 om Sveriges tillträde till Luganokonventionen.

Eftersom det är fråga om en möjlighet för importören att undgå skadeståndsskyldighet, ankommer det på honom att visa att förutsättningarna i andra stycket föreligger. Om importören inte lyckas visa att det finns någon mot vilken en dom av angivet slag skulle vara verkställbar enligt konventionens regler, kvarstår hans ansvar enligt 6 § första stycket 3.

När konventionen har trätt i kraft för Sveriges del, kommer Sverige att tillsammans med de andra stater som också har anslutit sig till konventionen bilda ett område inom vilket produkter kan föras fritt över gränserna utan att importörerna ådrar sig strikt produktansvar. Som har angivits i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2.1) har konventionen redan ratificerats av Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Schweiz och Storbritannien. Konventionen kommer att träda i kraft för Sveriges del den 1 januari 1993.

De nya bestämmelserna i paragrafen syftar inte till sakliga ändringar av övriga förutsättningar för importörens ansvar enligt reglernas tidigare lydelse, t.ex. att produkten skall ha importerats för att sättas i omlopp i en näringsverksamhet. Härom hänvisas till prop. 1990/91:197 s. 113 f.

7 §

Framgår det inte av en skadegörande produkt som är tillverkad, frambringad eller insamlad här i landet vem som är skadeståndsskyldig enligt 6 §, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar någon som har tillverkat, frambringat

eller insamlat produkten eller marknadsfört den som sin eller tillhandahållit den för honom.

Framgår det inte av en importerad produkt som har orsakat skada vem som är importör enligt 6 § första stycket 2 eller 3, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar en importör som anges i 6 § första stycket 2 eller 3 eller den som har tillhandahållit produkten för honom.

En anvisning enligt första eller andra stycket skall ges inom en månad efter det att den skadelidande framställt krav på ersättning eller på annat sätt påkallat en sådan anvisning.

I 7 § har andra stycket ändrats. Ändringen är föranledd av de nya reglerna om importörsansvaret i 6 § i lagen. Lagtexten har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Genom 7 § utsträcks det strikta produktansvaret till senare led i distributionskedjan när det av produkten inte framgår vem som är tillverkare eller importör. I paragrafens andra stycke regleras ansvaret för sådana anonyma produkter som har importerats. Enligt paragrafens tidigare lydelse gick den som var ansvarig enligt denna regel fri från ersättningsskyldighet, om han inom den i tredje stycket angivna tiden upplyste den skadelidande om vem som hade importerat produkten eller tillhandahållit den för honom.

Bestämmelsen har nu anpassats till de nya reglerna om importörsansvaret i 6 §. Den som har tillhandahållit en anonym produkt som importerats har möjlighet att befria sig från produktansvaret enligt lagen genom att anvisa antingen den som har importerat produkten till EES (6 § första stycket 2) eller någon importör som har importerat produkten mellan länder som avses i 6 § första stycket 3. Liksom enligt den tidigare lydelsen kan han gå fri från eget ansvar även genom att anvisa den som har tillhandahållit produkten för honom.

Skadelidandes medvållande

10 §

Skadestånd enligt denna lag jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

I paragrafen har införts en ny bestämmelse om jämkning på grund av den skadelidandes medvållande. Närmast före paragrafen har införts en ny mellanrubrik. Tidigare reglerades i 10 § ett särskilt fall av regressrätt. Den regeln har nu förts över till 11 §. I 11 § fanns tidigare bestämmelser om preskription, som nu återfinns i en ny 12 §.

Av den nya bestämmelsen framgår att skadestånd enligt produktansvarslagen - såväl på grund av personskada som på grund av

sakskada - skall jämkas efter vad som är skäligt, om någon på den skadelidandes sida har medverkat till skadan uppsåtligen eller genom oaktsamhet. Bakgrunden till att bestämmelsen har införts framgår av den allmänna motiveringen (avsnitt 2.1).

Om en särskild regel angående jämkning vid den skadelidandes medvållande inte hade funnits i produktansvarslagen, skulle motsvarande bestämmelser i skadeståndslagen (6 kap. 1 §) ha varit tillämpliga på produktansvaret enligt produktansvarslagen. Som har framgått av den allmänna motiveringen överensstämmer den nya regeln med skadeståndslagens bestämmelser såvitt avser jämkning vid sakskada, medan det finns två avgörande skillnader när det gäller jämkning vid personskada. Enligt skadeståndslagen kan jämkning ske vid personskada endast om den skadelidande har medverkat till skadan genom uppsåt eller grov vårdslöshet. Vidare kan skadeståndet jämkas bara om den skadelidande själv - och inte någon annan på hans sida - har medverkat till en personskada.

I den förevarande bestämmelsen görs ingen skillnad mellan personskada och sakskada. Förutsättningarna för jämkning är desamma i båda fallen.

Till en början skall det vara klarlagt att skadeståndsskyldighet föreligger. Det skall alltså föreligga en skada och skadan skall vara orsakad av en produkt därför att denna varit behäftad med en säkerhetsbrist. När det är fastställt att förutsättningarna sålunda är uppfyllda för den skadelidandes rätt till skadestånd, kan frågan aktualiseras huruvida skadeståndet skall jämkas därför att någon på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

Den medverkan som kan föranleda jämkning skall ha skett antingen uppsåtligen eller genom vårdslöshet. Varje grad av vårdslöshet kan komma i fråga. Som framgår av det följande är emellertid graden av vårdslöshet en av de viktigaste faktorerna vid den skälighetsbedömning som skall göras.

Jämkning kan föranledas inte bara av den skadelidandes egen vårdslöshet. I regeln talas om "vållande på den skadelidandes sida". Det betyder att skadeståndet kan jämkas också om den som har varit vårdslös är någon annan person som den skadelidande svarar för, t.ex. barn eller anställda. Vid personskador (till skillnad från vid sakskador, jfr 6 kap. 1 § andra stycket skadeståndslagen) torde jämkning på grund av vållande på den skadelidandes sida av annan än den skadelidande själv dock i praktiken bara komma i fråga när skadestånd krävs enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen för förlust av underhåll av en omkommen person som har varit medvållande till olyckan (jfr prop. 1975:12 s. 133 f.).

I ordet "medverka" ligger att beteendet på den skadelidandes sida skall ha varit en bidragande orsak till skadan. Den skadelidandes vårdslöshet skall stå i ett orsakssamband med skadan på motsvarande

sätt som det skall finnas ett orsakssamband mellan säkerhetsbristen i produkten och skadan.

Om dessa förutsättningar är uppfyllda kan skadeståndet jämkas. Jämkningsregeln skall ske efter vad som är skäligt.

Som har angivits i den allmänna motiveringen är det framför allt två faktorer som skall beaktas när man bedömer hur stor jämkning som är skälig, nämligen dels i vilken mån parternas beteende har inverkat på skadans omfattning, dels vilken betydelse en jämkning får för parternas ekonomiska förhållanden.

Eftersom produktansvarslagen bygger på strikt ansvar, är den ansvariges beteende normalt utan betydelse för skadeståndsskyldigheten. När det gäller parternas beteende är det därför i första hand den skadelidande som kommer i blickpunkten. Man får då granska den skadelidandes handlande och efter en skälighetsbedömning bestämma hur stor del av skadan som han skall få ersatt. Ju allvarligare hans vållande är, desto mer reduceras ersättningen. Ibland kan det hända att den skadelidandes vållande är så stort att han får bära skadan ensam; skadeståndet jämkas till noll. Å andra sidan behöver den skadelidandes medvållande inte leda till att skadeståndet sätts ned över huvud taget. Hans oaktsamhet kan ha varit så obetydlig att den skadeståndsskyldige får betala full ersättning för skadan.

Förutom graden av vållande är det främst de ekonomiska förhållandena på ömse sidor som har betydelse för hur skadeståndet skall jämkas. Men förhållanden av detta slag bör beaktas bara i sådan utsträckning att klart oskäliga jämkningsresultat undviks. Reglerna bör tillämpas så att domstolen först bedömer hur mycket skadeståndet skall sättas ned med hänsyn till graden av vållande och därefter tar ställning till om en sådan nedsättning är oskäligt hård mot den skadelidande.

I den mån den skadelidande skyddas av en försäkring kan det inte anses oskäligt att skadeståndet sätts ned. I andra fall får de ekonomiska förhållandena inverka på jämkningen bara om skadan är så stor att nedsättningen annars skulle få allvarliga följder för den skadelidandes försörjningsmöjligheter eller levnadsförhållanden. Se vidare prop. 1975:12 s. 174 f.

I 9 § i lagen finns en regel om avdrag för en "självrisk" vid sakskador. Bestämmelsen innebär att ansvaret för sakskador är begränsat så att den del av skadan som inte överstiger 3 500 kr inte ersätts. Det innebär att jämkningsregeln i förevarande paragraf skall tillämpas på det belopp som återstår efter avräkning av "självrisk" (jfr den danska produktansvarslagen, Lov om produktansvar, § 9 stk. 2).

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 6 och 7 §§ i deras nya lydelse, den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.

2. Lagen tillämpas inte beträffande någon som har satt den skadegörande produkten i omlopp före ikraftträdandet.

Den ikraftträdandebestämmelse som finns i produktansvarslagen gäller, om inget särskilt sägs, även den föreslagna jämkningsregeln som tas in i lagen innan denna ännu har trätt i kraft. Eftersom avsikten är att jämkningsregeln skall träda i kraft samtidigt med lagen i övrigt behövs i och för sig inte någon särskild bestämmelse om ikraftträdandet av den regeln.

De nya reglerna om importörsansvaret skall emellertid träda i kraft den dag regeringen bestämmer och påkallar därför en särskild bestämmelse om ikraftträdandet. I förtydligande syfte har angetts också när jämkningsregeln skall träda i kraft.

Övergångsvis skall gälla samma princip som beträffande produktansvarslagen, nämligen att de nya reglerna inte skall tillämpas beträffande någon som har satt den skadegörande produkten i omlopp före ikraftträdandet (se prop. 1990/91:197 s. 126).

4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen om ändring i lagen, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar

7 §

Från ersättningskyldighet, som i 4 § sägs, vare elektrisk anläggnings innehavare fri, där den, som skadan led, genom överträdelse av gällande föreskrifter eller annan grov vårdslöshet själv vållade skadan, eller skadan var föranledd genom hans uraktlåtenhet att fullgöra honom jämlikt åtagande eller av annan grund åliggande skyldigheter emot den elektriska anläggningens ägare eller innehavare. I fråga om personskada gäller dock 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Var ägaren av skadad egendom jämlikt åtagande eller av annan grund pliktig att vidkännas den från anläggningen härrörande faran för skada å egendom, vare ändock till ersättning berättigad, där skadan föranleddes av vårdslöshet vid anläggningens utförande eller skötsel.

Skadestånd enligt 4 a § jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

I denna paragraf, som innehåller olika bestämmelser om jämkning på grund av medvållande, har nyligen införts ett nytt stycke om jämkning i fråga om produktansvar (prop.1991/92:135, bet.

1991/92:NU31, rskr. 1991/92:287, SFS 1992:668). Det nya stycket föreskriver att jämkning skall ske enligt bestämmelserna i 6 kap. 1 § skadeståndslagen.

Detta nya tredje stycke har nu ändrats så att det överensstämmer med den motsvarande jämkningsregeln i 10 § produktansvarslagen. Skälen för ändringen har utvecklats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.1).

Beträffande bestämmelsens närmare innebörd hänvisas till specialmotiveringen till 10 § produktansvarslagen.

De ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som finns i den föreslagna lagen om ändring i ellagen gäller även den nya jämkningsregeln, eftersom den regeln tas in i lagen innan denna ännu har trätt i kraft.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18),
2. lag om ändring i lagen (1992:668) om ändring i lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

1 Förslag till Lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

Härigenom föreskrivs i fråga om produktansvarslagen (1992:18)
dels att nuvarande 10 och 11 §§ skall betecknas 11 respektive 12 §,
dels att 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före nuvarande 10 § skall sättas närmast
före nya 11 §,
dels att rubriken närmast före nuvarande 11 § skall sättas närmast
före nya 12 §,
dels att det skall införas en ny paragraf, 10 §, samt närmast före
denna paragraf en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

1. den som har tillverkat, frambringat eller insamlat den skadegörande produkten,
2. den som har importerat produkten för att sätta den i omlopp här i landet, och

3. den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn eller varumärke eller något

Skadeståndsskyldiga enligt denna lag är

1. den som har tillverkat, frambringat eller insamlat den skadegörande produkten,
2. den som har importerat produkten till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet för att sätta den i omlopp där,
3. den som för att sätta produkten i omlopp har importerat den från en stat som ingår i Europeiska frihandelsorganisationen (EFTA-stat) till Europeiska gemenskapen (EG) eller från EG till en EFTA-stat eller från en EFTA-stat till en annan EFTA-stat, och
4. den som har marknadsfört produkten som sin genom att förse den med sitt namn eller varumärke eller något

annat särskiljande kännetecknen.

annat särskiljande kännetecknen.

Första stycket 3 gäller inte vid import mellan stater som har ratificerat konventionen den 16 september 1988 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område, om en dom i importlandet till den skadelidandes förmån mot någon som är skadeståndsskyldig enligt första stycket 1, 2 eller 4 är verkställbar enligt konventionen i den stat där den skadeståndsskyldige har hemvist.

7 §

Framgår det inte av en skadegörande produkt som är tillverkad, frambringad eller insamlad här i landet vem som är skadeståndsskyldig enligt 6 §, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar någon som har tillverkat, frambringat eller insamlat produkten eller marknadsfört den som sin eller tillhandahållit den för honom.

Framgår det inte av en importerad produkt som har orsakat skada vem som *har importerat den*, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar *någon som har importerat produkten* eller tillhandahållit den för honom.

Framgår det inte av en importerad produkt som har orsakat skada vem som *är skadeståndsskyldig som importör enligt 6 §*, är var och en som har tillhandahållit produkten skyldig att betala skadestånd enligt denna lag, om han inte inom den i tredje stycket angivna tiden anvisar *den som är ansvarig som importör enligt 6 §* eller *den som har tillhandahållit produkten* för honom.

En anvisning enligt första eller andra stycket skall ges inom en månad efter det att den skadelidande framställt krav på ersättning eller på annat sätt påkallat en sådan anvisning.

Skadelidandes medvållande

10 §

Skadestånd enligt denna lag jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

-
1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 6 och 7 §§ i deras nya lydelse, den dag regeringen bestämmer och i övrigt den 1 januari 1993.
 2. Lagen tillämpas inte beträffande någon som har satt den skadegörande produkten i omlopp före ikraftträdandet.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1992:000) om ändring i lagen (1902:71 s.1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar i paragrafens lydelse enligt lagen (1992:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*7 §¹

Från ersättningskyldighet, som i 4 § sägs, vare elektrisk anläggningens innehavare fri, där den, som skadan led, genom överträdelse av gällande föreskrifter eller annan grov vårdslöshet själv vållade skadan, eller skadan var föranledd genom hans uraktlåtenhet att fullgöra honom jämlikt åtagande eller av annan grund åliggande skyldigheter emot den elektriska anläggningens ägare eller innehavare. I fråga om personskada gäller dock 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Var ägaren av skadad egendom jämlikt åtagande eller av annan grund pliktig att vidkännas den från anläggningen härrörande faran för skada å egendom, vare ändock till ersättning berättigad, där skadan föranleddes av vårdslöshet vid anläggningens utförande eller skötsel.

I fråga om jämkning av skadestånd enligt 4 a § på grund av medvållande på den skadelidandes sida tillämpas 6 kap. 1 § skadeståndslagen.

Skadestånd enligt 4 a § jämkas efter vad som är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

¹Lydelse enligt beslut av riksdagen den 27 maj 1992 (prop. 1991/92:135, NU 31, rskr. 287)

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1992-09-15

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt Hamdahl, justitierådet Hans-Gunnar Solerud, regeringsrådet Anders Swartling.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 4 juni 1992 har regeringen på hemställan av statsrådet Laurén beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18), m.m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Per-Anders Broqvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*.

Förslaget till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

7 §

Enligt 7 § vilar produktansvaret för s.k. anonyma produkter på den som har tillhandahållit produkten. Denne har emellertid möjlighet att befria sig från ansvaret genom att inom viss tid anvisa bl.a. den som har importerat produkten. Som en anpassning till den föreslagna förändringen av produktansvaret för importörer i 6 § föreslås den ändringen i 7 § andra stycket att tillhandahållaren för att uppnå ansvarsbefrielse skall anvisa den som är skadeståndsskyldig som importör enligt 6 §. Med hänsyn till det föreslagna andra stycket i 6 § föreligger svårigheter för den som har tillhandahållit en anonym produkt att avgöra vem som slutligt blir att anse som ansvarig importör enligt 6 §. Hänvisningarna i 7 § andra stycket till ansvarig enligt 6 § bör därför i stället avse importör som anges i 6 § första stycket 2 eller 3.

10 §

Enligt den artikel i EG-direktivet som föranlett lagrådsremissen (art. 8.2) skall vid bedömandet av huruvida ansvaret skall begränsas eller bortfalla på grund av vållande på den skadelidandes sida hänsyn tas till samtliga omständigheter. I remissförslaget till lagtext anges helt kortfattat att skadeståndet skall jämkas efter vad som är skäligt.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.1.2 i remissen) och i specialmotiveringen till paragrafen lämnas en del synpunkter på vilka faktorer som skall beaktas vid bedömningen av jämkningens storlek. Dessa tar sin utgångspunkt i uttalanden i prop. 1975:12 men synes också vara påverkade av senare utveckling inte bara i rättspraxis utan också i doktrinen. Enligt vad som framkommit under föredragningen av remissen har en del ordval i specialmotiveringen förestavats av

en önskan om att ge utrymme för ett hänsynstagande till den framtida utveckling som skadeståndsrätten i allmänhet kan komma att undergå i Sverige.

Varken lagtexten eller motiveringarna ger måhända den konkreta ledning för tillämpningen av jämningsbestämmelsen som från praktiska synpunkter skulle kunna anses önskvärd. Samtidigt kan det förefalla osäkert vilket utrymme som här bör skapas för en vidareutveckling som helt grundar sig på svenska förhållanden inom andra områden. I vart fall måste beaktas att tillämpningen av förevarande bestämmelse kan påverkas av rättsutvecklingen inom EES, men vidare att inte heller rättsläget i Sverige vad gäller jämkning i situationer som liknar dem som aktualiseras i produktansvarssammanhang torde vara helt klart i sina detaljer. Uttalandena i motiveringarna får således enligt lagrådets mening läsas mot denna bakgrund men påkallar inte några ytterligare kommentarer från lagrådets sida.

Den föreslagna lagtexten har inte utformats i särskilt nära anslutning till texten i art. 8.2 i direktivet. Lagrådet anser emellertid att den tillräckligt väl svarar mot direktivet samtidigt som den ger det tolkningsutrymme som erfordras.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:668) om ändring i lagen (1902:71 s.1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar

Förslaget lämnas utan erinran.

Regeringens proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 24 september 1992	6
1 Inledning	6
2 Allmän motivering	8
2.1 Jämkning vid medvållande	8
2.1.1 Bakgrund	8
2.1.2 En ny jämningsregel	12
2.2 Importörsansvaret	16
2.2.1 Bakgrund	16
2.2.2 Nya regler om importörsansvaret	18
2.3 Ikraftträdande m.m.	21
2.4 Kostnader och resursbehov	22
3 Upprättade lagförslag	22
4 Specialmotivering	22
4.1 Förslaget till lag om ändring i produktansvarslagen	22
4.2 Förslaget till lag om ändring i lagen om ändring i lagen, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar	28
5 Hemställan	29
6 Beslut	29
Bilaga 1 Lagrådsremissens lagförslag	30
Bilaga 2 Utdrag ur protokoll vid lagrådets sammanträde den 15 september 1992	34